

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ТАРИХ КАФЕДРАСИ

"ТАСДИҚЛАЙМАН"

Гул ДУ Ўқув ишлари
проректори Н.Баракаев

« » _____ 2016 й.

ХРОНОЛОГИЯ ВА МЕТРОЛОГИЯ

фани бўйича

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар
Таълим соҳаси: 120000 – Гуманитар фанлар
Таълим йўналиши: 5120300 – Тарих (мамлакатлар ва минтақалар бўйича)
бакалавриат таълим йўналиши учун

ишчи ўқув дастури

Умумий ўқув соати	– 108
Шу жумладан:	
Маъруза	– 26
Амалиёт машғулоти	– 28
Мустақил таълим соати	– 54

ГУЛИСТОН - 2016 й

Фаннинг ишчи ўқув дастури Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан 5120300 - Тарих (жаҳон мамлакатлари бўйича) йўналиши учун тасдиқланган намунавий ўқув дастури (2012 йил 14 март 102-сонли буйруқ) ва ўқув режасига мувофиқ ишлаб чиқилди.

Тузувчилар: Сангирова Д.Х – ГулДУ “Тарих” кафедраси
доценти, т.ф.н. _____ (имзо)

Такризчи: Мирзаева Н. ГулДУ “Тарих” кафедраси катта ўқитувчиси,
т.ф.н. _____ (имзо)

Фаннинг ишчи ўқув дастури “Тарих” кафедрасининг 2016 йил “___” _____
даги ___ - сонли мажлисида кўриб чиқилиб, факультет Илмий-услубий Кенгашида
кўриб чиқиш учун тавсия қилинди.

Кафедра мудири:

доц. Назаров О

Фаннинг ишчи ўқув дастури “Ижтимоий-иқтисодий” факультет Илмий-
услубий Кенгашининг 2016 йил “___” _____ даги “___” - сонли мажлисида
тасдиқланди.

Факультет Илмий-услубий
Кенгаши раиси:

Б.Б.Тўйчибоев

Фаннинг ишчи ўқув дастури ГулДУ ўқув-услубий Кенгашининг 2016 йил “___” август
№ 2-сонли мажлисида муҳокама этилди ва тасдиқланди.

1.КИРИШ

Олий таълим тизимида юксак малакали, ижодкорлик ва ташаббускорлик қобилиятига эга, келажакда касбий ва ҳаётий муаммоларни мустақил ҳал қила оладиган, янги техника ва технологияларга тез мосланишга лаёқатли кадрларни тайёрлашда таълим жараёнини замонавий ўқув-методик мажмуалар билан таъминлаш муҳим аҳамиятга эга.

1.1. Фаннинг мақсади ва вазифалари

- Талабаларга хронология фанининг жамият тараққиёти тарихини шрганишда ўрни, тарихий хронологиянинг ривожланиши ҳақида тушунча бериш;

- турли халқларда турли даврларда мавжуд бўлган хилма – хил тақвимлар ва вақт ўлчов бирликлари билан таништириш, уларнинг аҳамиятини тушунишда ёрдам бериш.

1.2. Фанни ўзлаштирган талабанинг малакавий даражалари

- Талабалар хронология фанининг ривожланиш тарихи, тарихий хронологиянинг тараққиёти, вақт ўлчов бирликларининг турлари, турли давр ва халыларда ышлланилган календарлар ва улардаги фарқлар ҳақида минимум билимларга эга бўлишлари лозим

- Талаба ўзлаштираётган фан бўйича эгаллаган билимларини таҳлил қилиш; хронология соҳасида жаҳон ҳамжамияти томонидан тўпланган тарихий тажрибани илмий ва педагогик амалиётда самарали қўллаш *малакаларига эга бўлиши* керак.

1.3. Фаннинг ўқув режасидаги фанлар билан боғлиқлиги

-Хронология фани жаҳон тарихи, археология, этнография, астрономия, табиатшунослик, ўлкашунослик, география каби фанлар билан узвий боғлиқдир.

1.4. Фанни ўқитишда педагогик ва ахборот технологияларидан

фойдаланиш

Фанни ўқитишда талабаларнинг билимини рейтинг назорати тизимини қўллаб аниқлашга асосланган замонавий педагогик технологиялар қўлланилади Талабаларга ушбу фанни ўқитишда компьютер технологиясидан, Интернет маълумотларидан маъруза материаллари сифатида, амалий машғулотларга тайёргарлик кўришда фойдаланиш, ҳамда тест саволлари тўпламидан фойдаланиш тавсия этилади.

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимооти

Т/р	Фаннинг бўлими ва мавзуси, маъруза мазмуни	Соатлар			
		Жами	Маъруза	Амалий машғулот	МИ
1.	Хронология ва метрология фанининг шаклланиши ва тараққиёти.	6	2	2	6
2.	Календарлар ва уларнинг турлари	6	2	2	6
3.	Шарқ мамлакатларининг календарлари	6	2	4	6
4.	Қадимги Рим, Греция календарлари. Юлий Цезарнинг календар ислоҳати	6	4	4	6
5.	Ҳижрий йил ҳисоби	6	2	2	6
	ОН				
6	Эралар ва уларнинг турлари	6	4	4	6
7	Ўрта Осиёда қўлланилган календарлар	6	4	4	6
8	Григорий календарининг қабул қилиниши	6	2	2	6
9	Замонавий календарлар лойиҳалари. Вақт минтақаси.	6	4	4	6
	ОН				
	ЯН				
	Жами	108	26	28	54

Ушбу соатлар тахминан қуйидаги тартибда тақсимланади:

- маъруза конспектини ўқиб, оралиқ назоратга тайёрланиш – 9 соат.
- семинар машғулотларига тайёргарлик кўриш – 11 соат.
- коллоквиумга тайёргарлик кўриш, мутақил ишлар юзасидан ҳисоботни тайёрлаш – 10 соат.

2. Ўқув материаллари мазмуни

2.1. Маъруза машғулотлари мазмуни

2.1.1. Хронология фанининг шаклланиши ва тараққиёти.

(2 соат)

Курснинг мақсад ва вазифалари. Тарихий ва астрономик хронология. Европада хронология фанининг вужудга келиши ва тараққиёти. Ўрта Осиё олимларининг хронология ривожланишига қўшган ҳиссаси. Ҳафта ва унинг дастлабки шакллари. Сутка ва унинг дастлабки шакллари. Қуёш ва юлдуз суткалари ва уларнинг узунлиги. Дастлабки соатлар ва уларнинг қўлланилиши. Миср кум ва сув соатлари. Қадимги Бобил қуёш соати. Замонавий соатлар.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ2, Қ4, Қ6, Қ8, Қ17, Қ18].

2.1.2. Календарлар ва уларнинг турлари. (2 соат).

Календар атамаси. Календар йили. Тропик йил ва календар йили. Вақтнинг табиий ва сунъий бирликлари. Қуёш календари ва унинг узунлиги. Ой календари. Ой фазаларининг ўзгариши. Ой-қуёш календари. Ой-қуёш календарларидаги Клеостада, Метон, Калипп, Гиппарх цикллари.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ4, Қ5, Қ6, Қ7, Қ8].

2.1.3. Шарқ мамлакатларининг календарлари. (2 соат)

Қадимги Эрон календари. Яздигирд III календарининг жорий этилиши. Умар Хайём календари. Қадимги Миср календари. Қадимги Ҳинд қуёш, ой ва ой-қуёш календарлари. Сака календари. Қадимги Ҳинд календар эралари. Қадимги арабларда йил ҳисоби. Қадимги араб ой календари. V асрда арабларнинг ой-қуёш календарига ўтиши. «VIII асрда ой календарининг қўлланилиши. Месопотамияда ишлатилган календарлар. Туркияда қўлланилган календарлар. Қадимги Хитой календари. Шарқий Осиё мамлакатлари календарларидаги 60-йиллик циклнинг қўлланилиши.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ2, Қ4, Қ6, Қ8, Қ10, Қ11, Қ16, Қ19].

2.1.4. Қадимги Рим, Греция календарлари. Юлий Цезарнинг календар ислоҳати. (4 соат).

Қадимги грек календарлари. Қадимги грек календарларида ўн учинчи ойнинг жорий этилиши. Қадимги Грецияда Олимпиа йил ҳисобининг қўлланилиши. Қадимги Римда календарлар. Эрамизда аввалги VIII асрда Қадимги Римда қўлланилган Ромул Ой календари. Эрамизда аввалги VII асрда Нума Помпилийнинг календар ислоҳати. «Нума йили»нинг узунлиги. Эрамизда аввалги V асрда Рим ой-қуёш календарининг тузилиши. Эрамиздан аввалги 46 йилда Юлий Цезарнинг буйруғига кўра Созиген томонидан янги календарнинг тузилиши.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A8, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11].

2.1.5. Ҳижрий йил ҳисоби . (2 соат)

Ҳижрий-қамарий йил. Ҳижрий-қамарий йил ой номлари ва уларнинг маънолари. Ҳижрий-қамарий йилни Григорий календари йилига ва Григорий календари йилини ҳижрий-қамарий йилга айлантириш формулалари. Ҳижрий-шамсий йил ҳисоби. Ҳижрий-шамсий календар ой номлари. Ҳижрий-шамсий календар йили.

[A1, A2, A3, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ6, Қ8, Қ11, Қ14].

2.1.6. Эралар ва уларнинг турлари. (4 соат)

Тарихий-сиёсий, афсонавий ва диний эралар. Олимпиада эраси ва унинг қўлланилиши. Консуллар бўйича йил ҳисоби. «Римга асос солиниши эраси». Набонассар эраси. Август эраси. Диоклетиан эраси. Милодий йил ҳисоби. Аҳмад ал-Фарғонийнинг ва Абу Райҳон Бегунийнинг асарларида эралар тўғрисидаги маълумотлар.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ2, Қ6, Қ7, Қ8].

2.1.7. Ўрта Осиёда қўлланилган календарлар. (4 соат)

Зардўшт қуёш календари. VII асрда Зардўшт қуёш календарининг ислоҳ қилиниши. Хоразм қуёш календари. Абу Райҳон Бегунийнинг «Осор-ул боқиа» асарида Хоразм қуёш календари ҳақидаги маълумотлар. Мучал

календари. Махмуд Қошғарийнинг «Девону луғотут турк» асарида мучал календари ҳақидаги маълумоталар. XX асрда Ўзбекистонда қўлланилаган календарлар.

[A1, A2, A3, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ11, Қ13, Қ14].

2.1.8. Григорий календарининг қабул қилиниши. (2 соат)

Юлиан календаридаги камчиликларнинг 1324 йилда Византиялик олим Никифор Григора томонидан аниқланиши. 1414 йилда кардинал Пьер д'Абли ташаббуси билан календар масаласининг муҳокама қилиниши. XVI асрда Юлий календари масаласи Латеран ва Триден соборлари кўриб чиқиши. 1582 йилда Рим папаси Григорий XIII нинг буйруғи билан календар ислоҳоти бўйича махсус комиссиянинг тузилиши. Луизи Лилио лойиҳаси. Календар лойиҳасининг папа Григорий XIII томонидан қабул қилинганлиги. Қабул қилинган лойиҳадаги тузатишлар. Григорий календаридаги кабиса йиллари. Григорий календарининг XVI-XX асрларда умумевропа календари сифатида қабул қилиниши. Дунёнинг бошқа ҳудудларида Григорий календарининг қабул қилиниши.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11, Қ17].

2.1.9. Замонавий календарлар лойиҳалари. Вақт минтақаси. (4 соат)

Григорий календаридаги камчиликлар. Ўн уч ойлик календар лойиҳалари. XVIII асрнинг охирларида М.Армелиннинг календар лойиҳаси. 1834 йилда Мастрофонининг календар лойиҳаси. XX асрда «абдий календар»ни тузиш учун олиб борилган ҳаракатлар. 1923 йила Миллатлар Лигасида календар ислоҳоти юзасидан олиб борилган ишлар. Ўн уч ойлик календарнинг камчиликлари. Ўн икки ойлик календар лойиҳалари. Маҳаллий ва минтақа вақти. Вақт минтақалари. Ўзбекистонда минтақа вақти. Гринвич меридиани. Декрет вақти. Вақт хизмати.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11, Қ17].

2.2. Амалий машғулотлар мазмуни

2.2.1. Хронология фанининг вужудга келиши ва тараққиёти. (2 соат).

Хронология фанининг мақсад ва вазифалари. Тарихий ва астрономик хронология. Хронология фанининг ривожланишига ҳисса қўшган олимлар. Абу Райхон Беруний ва унинг хронологияга қўшган ҳиссаси.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ2, Қ3, Қ6, Қ8, Қ16].

2.2.2. Вақтнинг дастлабки ўлчов бирликлари (2 соат)

Вақтнинг табиий ва сунъий ўлчов бирликлари. Ҳафта ва унинг дастлабки шакллари. Сутка ва унинг дастлабки шакллари. Қадимги календар иншоотлар ва уларнинг қўлланилиши. Дастлабки соатлар ва уларнинг қўлланилиши.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ2, Қ6, Қ8, Қ17, Қ18].

2.2.3. Календар ва унинг турлари (4 соат).

Энг дастлабки календарлар. Қадимий календар иншоотлар. Тропик ва календар йили. Қуёш календари ва унинг узунлиги. Ой календари. Ой фазаларининг ўзгариши. Ой - Қуёш календари.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ4, Қ5, Қ6, Қ7, Қ8].

2.2.4. Шарқ мамлакатлари календарлари (4 соат).

Қадимги Эрон календари. Қадимги Миср календари. Қадимги ҳинд қуёш, ой ва ой-қуёш календарлари. Қадимги арабларда вақт ҳисоби. Месопотамияда ишлатилган календарлар. Қадимги Хитой календари.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ2, Қ4, Қ6, Қ8, Қ10, Қ11, Қ16, Қ19].

2.2.5. Қадимги Рим ва Греция календарлари (2 соат).

Қадимги грек календарлари. Қадимги Римда календарнинг юзага келиш ва ривожланиш тарихи. Эрамизда аввалги V асрда Рим ой - қуёш календарининг тузилиши.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А8, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11].

2.2.6. Юлий Цезарнинг календар ислоҳоти (4 соат).

Календар ислоҳотининг сабаблари. Цезарнинг буйруғига кўра Созиген томонидан янги календарнинг тузилиши. Юлий Цезарь календардаги камчиликлар

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А8, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11].

2.2.7. Ҳижрий йил ҳисоби (4соат).

Ҳижрий-қамарий йил. Ҳижрий-қамарий йилни Григорий календари йилига ва Григорий календари йилини ҳижрий-қамарий йилга айлантириш формулалари. Ҳижрий-шамсий йил ҳисоби.

[А1, А2, А3, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ6, Қ8, Қ11, Қ14].

2.2.8. Эралар ва уларнинг турлари (4 соат).

Тарихий-сиёсий, афсонавий ва диний эралар. Милодий йил ҳисоби. Аҳмад ал-Фарғонийнинг ва Абу Райҳон Берунийнинг асарларида эралар.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ2, Қ6, Қ7, Қ8].

2.2.9. Ўрта Осиё халқлари календарлари (4 соат).

Зардўшт қуёш календари. Хоразм қуёш календари. Мучал календари. XX асрда Ўзбекистонда қўлланилган календарлар.

[А1, А2, А3, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ11, Қ13, Қ14].

2.2.10. Григорий календарларининг жорий этилиши (4 соат).

Янги календарнинг жорий этилиши сабаблари. Рим папаси Григорий XIII нинг календар ислоҳоти. Григорий календардаги кабиса йиллари.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11, Қ17].

2.2.11. Замонавий календар лойиҳалари. Умумжаҳон календари лойиҳалари (4 соат).

Замонавий календар лойиҳаларини келтириб чиқараётган омиллар. “Абадий календар” тузишга интилишлар. Ўн уч ойлик календар лойиҳалари. Ўн икки ойлик календар лойиҳалари.

[А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7, А8, Қ1, Қ6, Қ7, Қ8].

2.2.12. Вақт минтақаси ва унинг вақт ҳисоблашдаги ўрни (4 соат).

Маҳаллий ва минтақа вақти. Вақт минтақалари. Ўзбекистонда минтақа вақти. Гринвич меридиани. Декрет вақти. Вақт хизмати.

[A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, Қ1, Қ4, Қ5, Қ6, Қ7, Қ8, Қ11, Қ17].

3. Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Талабаларнинг маъруза, семинар машғулотларига тайёрланиб келиши ва ўтилган материалларни мустақил ўзлаштиришлари учун кафедра ўқитувчилари томонидан маъруза матнлари ишлаб чиқилган, ҳар бир талабага ушбу материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Талабанинг фанни мустақил тарзда қандай ўзлаштирганлиги жорий, оралиқ ва якуний назоратда ўз аксини топади. Шу сабабли рейтинг тизимида мустақил ишларга алоҳида балл ажратилмайди, улар ЖН, ОН ва ЯН лар таркибига киритилган.

Мустақил таълим учун фан бўйича жами 30 соат ажратилган.

Ушбу соатлар тахминан қуйидаги тартибда тақсимланади:

- маъруза конспектини ўқиб, оралиқ назоратга тайёрланиш – 9 соат.
- семинар машғулотларига тайёргарлик кўриш – 11 соат.
- коллоквиумга тайёргарлик кўриш, мустақил ишлар юзасидан ҳисоботни тайёрлаш – 10 соат.

Амалий машғулотларда назарий билимлар мавзуга оид савол ва топшириқларни бажариш орқали мустаҳкамланади. Хронология фанини чуқур ўзлаштириш учун талаба фаннинг ҳар бир бўлимини мустақил ўрганиши ва берилган топшириқларни бажариш орқали мустаҳкамлаши зарур.

Қолдирилган дарсларни топшириш учун талаба дарс материални тайёрлаб келиши ва ўқитувчининг оғзаки суҳбатидан ўтиши зарур. Қолдирилган ОН ва ЯН лар белгиланган тартиб бўйича топширилади.

Мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми (Маъруза, амалий машғулот ва мустақил ишлар)

Ишчи ўқув дастурининг мустақил таълимга оид бўлим ва мавзулари	Мустақил таълимга оид топшириқ ва тавсиялар	Бажарилиш муддатлари	Ҳажми (соатда)
Таклиф этилган мавзу юзасидан тақдимот тайёрлаш ва уни ўтказиш	Талабалар танланган мавзу юзасидан таклиф этилган Интернет сайтларидан зарур маълумотларни йиғишлари, уларни таҳлил қилишлари, тўпланган материаллар асосида «Power Point» дастурида тақдимот тайёрлашлари керак. Бунда талабаларнинг ўзларининг мустақил, ижодий фикрлари баён этилиши лозим.	1-3- ҳафта	2
Танланган календар тизими ҳақида маълумот тўплаш ва у ҳақида ижодий иш тайёрлаш	Талабалар ушбу мустақил ишни бажаришда қиёсий таққосаш усулидан фойдаланиб, турли календар тизимларини таҳлил	4-5-ҳафта	2

	қилишлари лозим. Бунда танланган календар тизимининг юзага келишига сабаб бўлган ижтимоий-иқтисодий ва бошқа омиллар, уларнинг ўзига хос ва фарқли хусусиятлари, бошқа календар тизимлари билан мувофиқлиги ҳақидаги маълумотлар таҳлил қилинади.		
Танланган давр, эра, йил, цикллار ҳақида маълумот тўплаш ва у ҳақида ижодий иш тайёрлаш	Талабалар ўзлари танлаган давр, эра, йил, цикллар ҳақида қуйидаги маълумотларни тўплашлари ва шу асосда ижодий иш тайёрлашлари зарур: ушбу йил ҳисобларининг вужудга келиш тарихи, улар қўлланилган давр ва ҳудуд, эра редукцияси асосида бошқа вақт ҳисоби тизимлари билан мувофиқлиги.	6-7-ҳафта	2
Тарихий метрологияга оид ижодий иш тайёрлаш	Талабалар ўзлари танлаган вақт ўлчов бирлигини қуйидаги талаблар асосида таҳлил қилиши лозим: ўлчов бирлигининг юзага келиш омиллари, у қўлланилган давр ва ҳудуд, унинг турли даврлардаги қиймати, Халқаро ўлчов тизимига мувофиқлиги	8-9 –ҳафта	2
Ўрта Осиёда қўлланилган календарлар ва вақт ўлчов бирликлари тарихи ҳақида маълумот тўплаш ва ижодий иш тайёрлаш	Ўрта Осиёда қўлланилган календарлар ва ўлчов бирликлари тарихи ҳақида маълумот тўплаш ва ижодий иш тайёрлаш.	10-11-ҳафта	2
Жами			10

4. Рейтинг баҳолаш тизими

4.1. Рейтинг назорати жадвали

Назорат тури	Рейтинг баҳолашлар			Жами	Саралаш бали
	1	2	3		
ЖН (40 %) шу жумладан	9	16	15	40	22
ОН (30 %)	15	15		30	16
ЯН (30 %)				30	16
Жами:				100	55

мезон асосида аниқланади

Баҳола ш кўрсат-	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил бажарган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Саволнинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	4
Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни бажаарган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	3
Қониқарл и, 55-70%	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Саволнинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	2
Қониқарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тайёрланиб келмаса, мавзу бўйича топшириқ ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга суст қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	1

4.3. ОНни баҳолаш

Оралиқ назорат “Хронология” фанининг бир неча мавзуларини қамраб олган бўлими бўйича, тегишли назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма ва тест сўрови шаклида амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг тегишли саволларни билиши ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. Ўқув йилининг 2-семестрида 2-та ОН ўтказиш режалаштирилган бўлиб 20 балдан иборат. ОН назорат ишлари ёзма иш ва тест усулида ўтказилиши назарда тутилган, ёзма иш ва тест соволлари ишчи ўқув дастур асосида тайёрланади. ОН га ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади. ОН ни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти берилади. ОН бўйича олинадиган тестлар кафедра мудири раҳбарлигида ташкил этилади ва кафедрада ўқув йилининг охиригача сақланади.

4.4. ЯНни баҳолаш

Якуний назорат “Хронология” фанининг барча мавзуларини қамраб олган бўлиб, назарий ва амалий машғулотлар ўтиб бўлингандан сўнг ёзма равишда амалга оширилади. Бундан мақсад талабаларнинг фан бўйича ўзлаштириш кўрсаткичлари, яъни билим даражаси ёки муаммоларни ечиш кўникмалари ва малакалари аниқланади. ЯН назорат ишлари тест усулида ҳам ўтказилиши назарда тутилган, тест соволлари ишчи ўқув дастури асосида тайёрланади. ОН ва ЖНларга ажратилган баллдан 55% дан паст балл тўплаган талаба ўзлаштирмаган ҳисобланади ва ЯНга киритилмайди. ЯНни ўзлаштирмаган талабаларга қайта топшириш имконияти

берилади. ЯН бўйича олинадиган ёзма иш вариантлари кафедра мудири раҳбарлигида тузилади ва деканатларга топширилади.

Тест усулида ЯН ни баҳолаш мезонлари:

ЯН тест ва ёзма иш шаклида ўтказилади ва талабанинг жавоблари 30 баллик тизимда баҳоланади. Бунда тестга ажратилган 10 балл 10 саволлар сонига бўлиниб, бир саволга қўйиладиган балл топилади (1 балл) уни тўғри жавоблар сонига кўпайтириб талабанинг ЯН да тўплаган баллари аниқланади.

5.ИНФОРМАЦИОН-УСЛУБИЙ ТАЪМИНОТ

5.1. АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутубхонада мавжуд нусхаси
1.	Климишин.И.А. Календарь и хронология.	1
2.	Каменцева Е.И. Хронология: Учеб пособие.	
3.	Пронштейн А.П., Кияшко В.Я. Хронология.	1
4.	Леонтьева Г.А., Шорин П.А., Кобрин В.Б. Вспомогательные исторические дисциплины: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений.	5
5.	Ермолаев И. П. Историческая хронология.	Электрон вариант
6.	Селешников С.И. История календаря и хронология.	Электрон вариант
7.	Қодиров А. Вақт ва календар.	
8	Л.Қодирова. Хронология. ЎУМ. ГулДУ, 2013 й.	10

5.2. ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутубхонада мавжуд нусхаси
1.	Абу Райҳон Беруний. Танланган асарлар, Т. I. Ўтмиш халқлардан қолган ёдгорликлар. - Т.: Фан, 1968.	Электрон вариант
2.	Абу Райҳон Беруний. Танланган асарлар. Т.II. Ҳиндистон. – Т.: Фан, 1965.	
3.	Абдурахмонов А. Саодатга элтувчи билим. I-II китоб. – Т.: Мовароуннаҳр. 2003.	
4.	Бакулин П.И., Блинов Н.С. Служба точного времени. –М., 1968.	
5.	Баринов В.А. Время и его измерение. – М., 1949.	
6.	Володомононов Н.В. Календарь: ўтмишда, ҳозир ва келажакда. – Т.: Ўзбекистон, 1976	Эл.вар.
7.	Ивановский М. Вчера, сегодня, завтра. – Л., 1958.	
8.	Идельсон Н.И. История календаря // Этюды по небесной	

	механике. – М.: Наука. 1976.	
9.	Ҳакимов М. Туркистон халқлари қўллаган тақвимлар. – Т.: Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти, 1999.	Эл.вар.
10.	Календарные обычаи и обряды народов Восточной Азии. Новый год. – М.: Наука. 1985.	
11.	Воҳидов Ш., Қодиров А. Хронология ва метрология. Қисқача маълумотнома. – Т., Янги аср авлоди, 2010.	
12.	Грамм М.И. Занимательная энциклопедия мер, единиц и денег. - Урал, Урал ЛТД, 2000.	Электрон вариант
13.	Мамадазимов М. Улуғбек ва унинг расадхонаси. – Т.: Ўзбекистон. 1994.	
14.	Матвиевская Г.П., Розенфельд Б.А. Математики и астрономы мусульманского средневековья и их труды (VIII-XVII вв). Т. II. – М., 1983.	
15.	Нейгебауер О. Точные науки в древности. - М.: Наука. 1968.	
16	Умар Хайём. Наврўзнома. Таржимон Урфон Отажон. - Т.: Мехнат. 1990.	3
17	Хауз Д. Гринвичское время и открытие долготы. - М.: Мир. 1983.	
18	Хокинс Ж. Разгадка тайны Стоунхенджа. - М.: Мир.1966.	
19	Цыбульский В.В. Современные календари стран Ближнего и Среднего Востока: Синхронистические таблицы и пояснения. - М.: Наука. 1964.	
20	Хинц В. Мусульманские меры и единицы веса с переводом в метрическую систему. М.: Наука, 1970.	
21	Депман И. И. Меры и метрическая система. Л.: Просвещение, 1953.	
22	Бурдун Г. Д. Справочник по Международной системе единиц. 3-е изд. М.: Изд-во стандартов, 1980.	
23	Ўзбекистон Миллий энциклопедияси (барча томлари). -Т.: «Ўзбекистан миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти. 2000-2006	12

Кутубхона мудираси
имзоси ва муҳри

5.3. ТАВСИЯ ҚИЛИНАДИГАН ҚЎШИМЧА АДАБИЁТЛАР ВА АХБОРОТ МАНБАЛАРИ

№	Муаллиф, номи, тури, йили, ҳажми, сақланиш жойи, электрон адреси	
1.	Эрназарова Т., Кочнев Б.К. Тангалар – ўтмиш даракчилари. Т.: Фан, 1977	Электрон вариант
2.		
3.		

